

فصل ۵

تابع

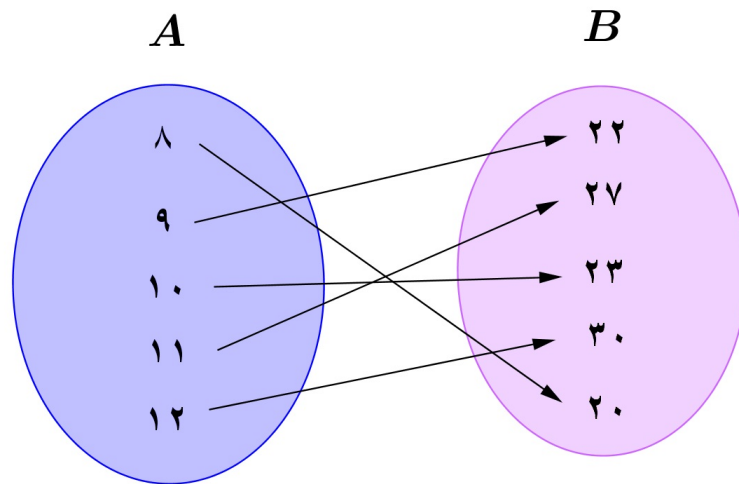
۱.۵ مفهوم تابع و روش‌های نمایش آن

در این فصل با مفهوم تابع آشنا خواهید شد. مفهومی که نقشی کلیدی در تمام شاخه‌های علوم دارد. در واقع تابع را می‌توان در زیست‌شناسی، علوم مهندسی، جغرافیا، فیزیک، شیمی و... دید. این دامنه کاربرد نشان از اهمیت تابع دارد. از نظر تاریخی نمی‌توان بطور دقیق پیدایش تابع را بررسی کرد چرا که در کتیبه‌های به جای مانده از بابلیان می‌توان تناظر بین اعداد طبیعی و مربع‌های آن‌ها و مکعب‌های آن‌ها را دید که به تعبیری تابع است. افراد دیگری هم مفهوم تابع را به کار برده‌اند که عبارتند از گاليله، دکارت، جان برنولی، گاتفرید لایبنیتز، اویلر، دالامبر، کوشی، دیریکله، ژوزف فوریه و کارل وارشراس. شاید از دوره وایرشراس به بعد مفهوم تابع بی‌عیب و نقص و کامل مانند آنچه امروز هست معرفی شد. تمامی افراد نامبرده از بزرگان تاریخ ریاضیات هستند و هرکدام در تکمیل مفهوم تابع نقش داشته‌اند.

اتاقی که در آن نشسته‌اید را در نظر بگیرید. راس هر ساعت دمای اتاق را اندازه‌گیری کنید و در یک جدول یادداشت کنید مشخصاً در یک لحظه معین دمای اتاق دو مقدار ندارد. فرض کنید جدول زیر نمایش این اعداد باشد.

ساعت	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲
دما	۲۰	۲۲	۲۳	۲۷	۳۰

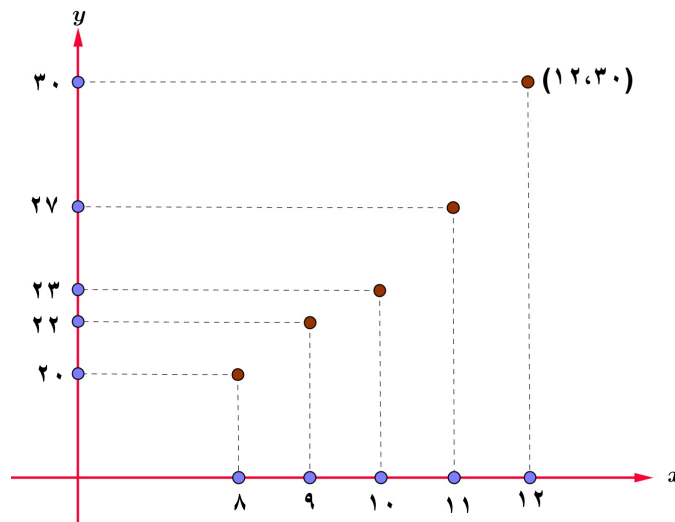
یک راه دیگر نمایش این رابطه‌ی بین زمان و درجه حرارت اتاق استفاده از نمودار ون هست. در شکل زیر این نمایش را می‌بینید. مجموعه A نشان‌دهنده‌ی زمان، و مجموعه دوم یعنی B نشان‌دهنده‌ی درجه حرارت هست. رابطه‌ی بین این‌ها با یک پیکان جهت دار نمایش داده شده است. اولاً از هر عضو مجموعه‌ی اول یک پیکان خارج شده است و هر پیکان به یک و فقط یک عضو از مجموعه‌ی B نظیر شده است.

یک راه دیگر نمایش رابطه فوق استفاده از زوج مرتب است. منظور از یک زوج مرتب نمادی بصورت (a, b) است که در آن a را مولفه اول و b را مولفه دوم گوئیم. کلمه مرتب اشاره به آن دارد که ترتیب مولفه‌ها مهم است. یعنی در حالت کلی $(a, b) \neq (b, a)$. رابطه‌ی فوق بصورت زوج مرتب در زیر نمایش داده شده است:

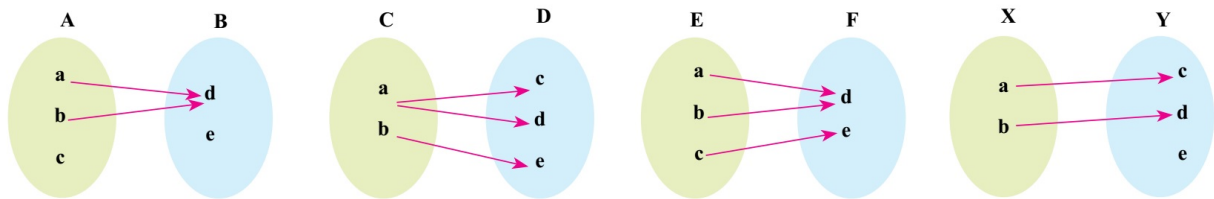
$$f = \{(8, 20), (9, 22), (10, 23), (11, 27), (12, 30)\}$$

زمانی که مولفه‌ها عدد حقیقی باشند هر زوج مرتب نشانگر نقطه‌ای روی دستگاه مختصات است. مولفه اول معرف طول و مولفه دوم معرف عرض نقطه است. نمایش رابطه‌ی فوق در دستگاه مختصات را در شکل زیر می‌بینید.

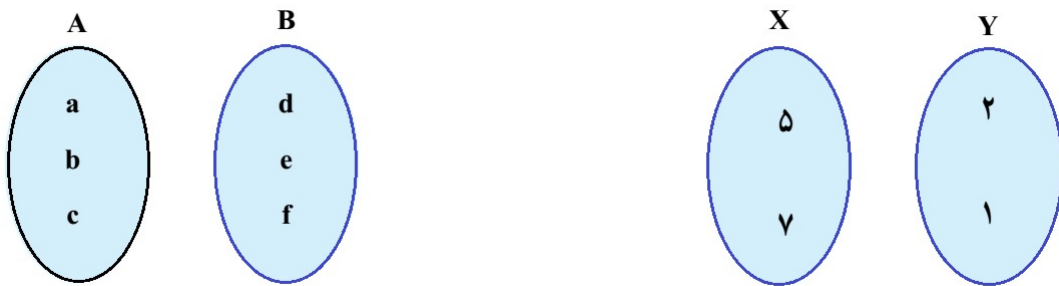

تعریف ۱.۵. یک تابع بین دو مجموعه A و B رابطه‌ای است که به هر عضو از A دقیقاً یک عضو از B نسبت داده شود.

مثال ۱.۵. از نمودارهای ون زیر کدام تابع است و کدام نیست؟

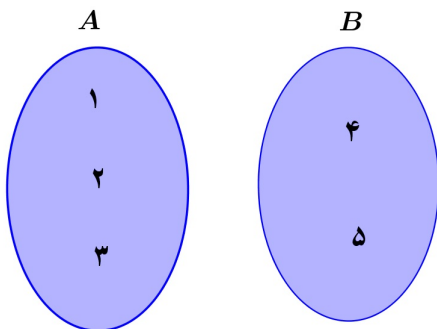
مثال ۲.۵. بیجان‌های از A به B طوری رسم کنید تا رابطه‌ی ایجاد شده تابع باشد. برای Y, X طوری رسم کنید که رابطه تابع نباشد.

مثال ۳.۵. تابع بودن روابط زیر را بررسی کنید.

۱. رابطه‌ای که به هر شخصی قد او را نسبت می‌دهد.
۲. رابطه‌ای که به هر شخصی وزن وی را نسبت می‌دهد.
۳. رابطه‌ای که به هر شخص غذای مورد علاقه‌اش را نسبت می‌دهد.
۴. رابطه‌ای که به هر چند ضلعی محدب مساحت آن را نسبت می‌دهد.
۵. رابطه‌ای که به هر عدد مقسوم‌علیه‌های آن عدد را نسبت می‌دهد.
۶. رابطه‌ای که به هر دو عدد طبیعی دلخواه حاصل جمع آنها را نسبت می‌دهد.

مثال ۴.۵. ۵ رابطه‌ی متفاوت بین دو مجموعه‌ی A و B زیر بنویسید که تابع باشند.

مثال ۵.۵. فرض کنید $A = \{1, 2, 3\}$ و $B = \{1, 2, 3, 4, 5\}$ باشد. از رابطه‌های زیر کدام تابع است و کدام نیست؟

۱) $\{(1, 2), (2, 4), (3, 5)\}$

۲) $\{(1, 1), (2, 1), (3, 1)\}$

۳) $\{(1, 1), (2, 2), (3, 3)\}$

۴) $\{(2, 1), (3, 5), (2, 2), (1, 3)\}$

۵) $\{(1, 3), (2, 4)\}$

۶) $f = \{\} = \emptyset$

در مثال بالا مجموعه‌های A ، B کاملاً مشخص شده‌اند. چنانچه در مسئله‌ای فقط زوج‌های مرتب نوشته شده باشند شما می‌توانید مجموعه مولفه‌های اول را A و مجموعه مولفه‌های دوم را B می‌گیریم.

مثال ۶.۵. روابط زیر که با زوج مرتب بیان شده‌اند را بررسی کنید. کدام تابع است. کدام نیست.

$$f = \{(2, -1), (3, -1), (4, -1), (5, -1)\}$$

$$g = \{(-1, 2), (4, 4), (3, -1), (2, 2), (\sqrt{2}, \sqrt{3}), (7, -1), (-1, \sqrt{4}), (10, -1)\}$$

$$h = \{(1, 1)\}$$

$$m = \{(2, -1), (3, 4), (-2, \sqrt{2}), (3, 7), (2, \sqrt{-1})\}$$

مثال ۷.۵. رابطه‌ی $f = \{(2, 4), (3, -1), (5, -1), (2, a^2 + 3a)\}$ معرف تابع است. مقدار a را بدست آورید.

تذکر مهم: همان‌طور که در مثال بالا دیده شد یک مجموعه شامل زوج‌های مرتب زمانی تابع است که در آن هیچ دو زوج مرتبی با مولفه اول یکسان وجود نداشته باشد و چنانچه دو مولفه اول یکسان باشند بناچار (برای تابع بودن) مولفه‌های دوم آن‌ها نیز یکسان باشند.

مثال ۸.۵. مقادیر a ، b را طوری بیابید تا رابطه‌ی f زیر تابع باشد.

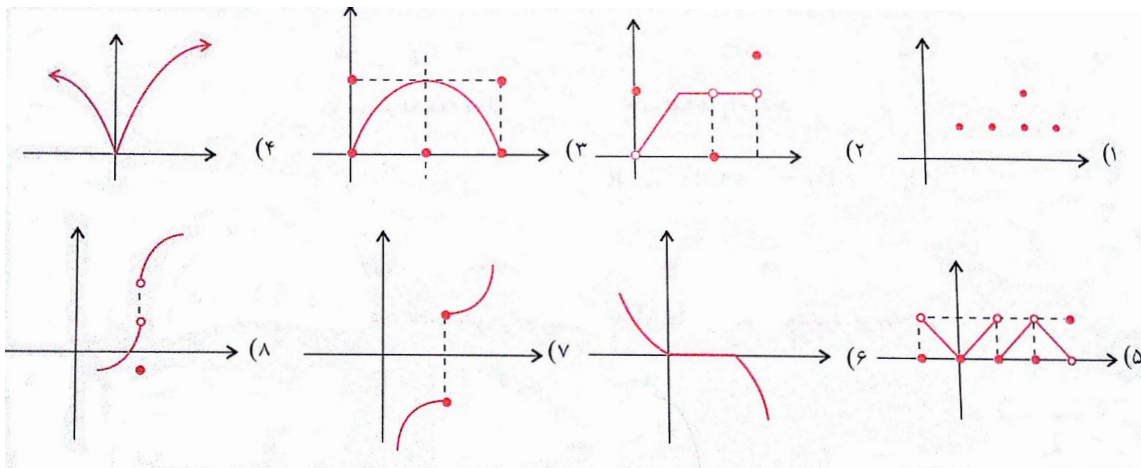
$$f = \{(a^2 + a, 1), (0, b + 4), (1, a^2 + 2b), (0, a^2 + b), \left(\frac{2-a}{4}, a-b\right)\}$$

تشخیص تابع بودن یک رابطه از روی نمودار مختصاتی آن

تاکنون متوجه شده‌اید یک نمودار پیکانی ون زمانی معرف تابع است که از هر عضو مجموعه اول یک و تنها یک پیکان به مجموعه دوم خارج شده باشد. در مورد روابطی که بصورت زوج مرتب بیان می‌شوند نیز متوجه شده‌اید که شرط تابع بودن، نبودن دو زوج مرتب متفاوت با مولفه‌های اول یکسان است. همچنین متوجه شده‌اید که روابطی که بصورت زوج‌های مرتب بیان می‌شوند و مولفه‌های آن اعداد حقیقی‌اند دارای نموداری در دستگاه مختصات هستند. حال پرسش اینجاست که اگر تنها یک نمودار به ما داده باشند چگونه از روی نمودار تشخیص دهیم که آن نمودار معرف تابع است یا خیر؟

یک نمودار در دستگاه مختصات معرف تابع است هرگاه هر خطی که به موازات محور عرض‌ها رسم شود نمودار را حداکثر در یک نقطه قطع کند.

مثال ۹.۵. کدام نمودار تابع است؟

۲.۵ دامنه و برد توابع

دامنه و برد یک تابع را در مثال‌های بالا دیده و بکاربرده‌ایم، بدون اینکه متوجه شده باشید. در واقع مولفه‌های اول زوج‌های مرتب در هر تابع را دامنه تابع و مولفه‌های دوم زوج‌های مرتب را برد تابع می‌نامند. دامنه‌ی تابعی چون f را با D_f و برد آن را با R_f نشان می‌دهیم. در اینجا برای سادگی قراردادی را معرفی می‌کنیم. اگر f تابعی از مجموعه A به مجموعه B باشد و عضو $a \in A$ به عضو $b \in B$ نسبت داده شده باشد یعنی $a \rightarrow b$ اغلب این عبارت را با نماد $f(a) = b$ خلاصه نویسی می‌کنیم. گاهی اوقات هم گوییم تصویر a تحت f برابر b است. مثلاً در تابع:

$$f = \left\{ (2, -1), (\sqrt{2}, 1 - \sqrt{2}), \left(\pi, \frac{1}{\pi}\right), \left(\frac{1}{3}, \frac{2}{5}\right) \right\}$$

می‌نویسیم:

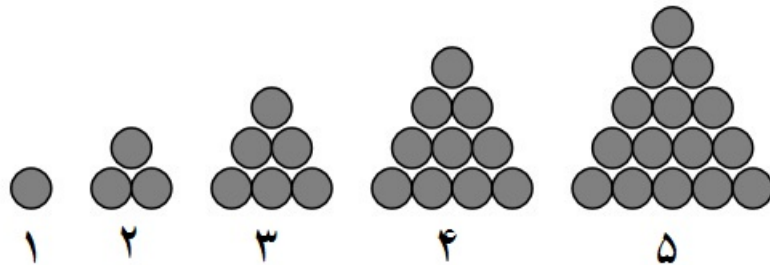
$$f(2) = -1, f(\sqrt{2}) = 1 - \sqrt{2}, f(\pi) = \frac{1}{\pi}, f\left(\frac{1}{3}\right) = \frac{2}{5}$$

واضح است که در اینجا:

$$D_f = \left\{ 2, \sqrt{2}, \pi, \frac{1}{3} \right\} \quad R_f = \left\{ -1, 1 - \sqrt{2}, \frac{1}{\pi}, \frac{2}{5} \right\}$$

مثال ۱۰.۵. در شکل زیر هر قسمت دارای شماره است. در شماره ۱ ما یک دایره داریم و در شکل ۲ ما سه دایره داریم و قس علی‌هذا. تابع f را اینگونه تعریف می‌کنیم که به هر مرحله تعداد دایره‌های سیاه‌رنگ را نسبت دهد. با این حساب:

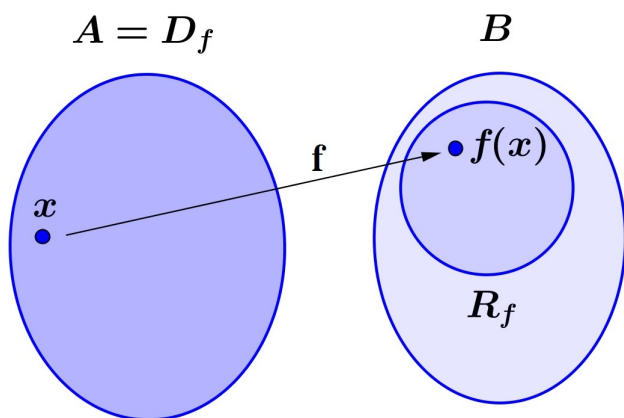
$$1 \xrightarrow{f} 1 \quad 2 \xrightarrow{f} 3 \quad 3 \xrightarrow{f} 6 \quad \dots$$

اگر مراحل شکل بالا بی‌وقفه ادامه یابند به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.

۱. دامنه تابع را بنویسید و تابع را بصورت زوج‌های مرتب نمایش دهید. آیا نوشتن تمام اعضای تابع شدنی است؟ در حالت کلی عدد $n \in \mathbb{N}$ به چه عددی تصویر می‌شود؟ دستوری برای $f(n)$ بیابید.
۲. در مرحله دهم چند دایره داریم؟ در مرحله ۲۲ ام چندتا؟
۳. در چه مرحله‌ای تعداد دایره‌های سیاه‌رنگ به ۶۶۶ می‌رسد؟
۴. برد این تابع چیست؟

در شکل زیر شناسنامه‌ی یک تابع را نوشته‌ایم.

$$R_f \subseteq B$$

$$f : A \rightarrow B$$

$$x \rightarrow f(x)$$

$$y = f(x) \leftarrow \text{قانون یا ضابطه تابع}$$

وقتی می‌نویسیم $\left\{ \begin{array}{l} f : A \rightarrow B \\ x \mapsto f(x) \text{ یا } y = f(x) \end{array} \right.$ منظور از A دامنه تابع است. اما B لزوماً برد f نیست

و همان‌طور که از شکل مشخص است همواره $R_f \subseteq B$ است.^۱ به $y = f(x)$ ضابطه یا قانون تابع گویند. مجموعه B را اغلب هم دامنه تابع f می‌نامیم.

مثال ۱۱.۵. تابع $f : \{-5, -4, -3, -2, -1, 0, 1\} \rightarrow \mathbb{Z}$ مفروض است. برد این تابع و نمودار مختصاتی آن را رسم کنید.

$$x \mapsto x^2 + 4x$$

تعریف ۲.۵. به هر تابع به صورت $y = ax + b$ یا $x \mapsto ax + b$ یک تابع خطی گوئیم.

تذکر: در تابع خطی لزومی ندارد که دامنه تمام اعداد حقیقی باشد. ممکن است دامنه‌ی یک تابع خطی یک مجموعه متناهی، یا مجموعه اعداد طبیعی و یا مجموعه اعداد صحیح باشد.

مثال ۱۲.۵. تابع خطی $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ چنان است که $f(1) = 2$ ، $f(2) = 5$. ضابطه‌ی این تابع را بدست آورید.

مثال ۱۳.۵. تابع خطی $f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ چنان است که $f(1) \leq f(2)$ ، $f(3) \geq f(4)$ ، $f(5) = 5$. ضابطه‌ی این تابع را بدست آورید.

مثال ۱۴.۵. تابع خطی $f(x) = 2x - 4$ مفروض است. نمودار مختصاتی تابع را در حالتی که دامنه داده شده است رسم کنید و برد تابع را تعیین کنید.

۱. اگر دامنه تابع $D_f = \{1, \frac{3}{4}, 2, \frac{5}{4}, 3, \frac{7}{4}, 4\}$ باشد.
۲. اگر دامنه تابع $D_f = [1, 4]$ باشد.

مثال ۱۵.۵. در مثلث ABC اندازه‌ی زاویه A برابر 60° درجه است و اندازه‌ی دو زاویه‌ی B ، C اعداد طبیعی بر حسب درجه هستند. رابطه‌ای بنویسید که اندازه‌ی زاویه C را بر حسب اندازه زاویه B مشخص کند. آیا این رابطه تابع است؟ دامنه و برد آن را بدست آورید. این رابطه چند عضو دارد؟

مثال ۱۶.۵. طول مستطیلی ۵ واحد بیشتر از عرض آن است. تابعی بنویسید که محیط مستطیل را بر حسب عرض آن نشان دهید. تابع حاصل چه نوع تابعی است؟ حال تابعی بنویسید که مساحت مستطیل را بر حسب عرض آن نشان دهد. ضابطه‌ی تابع آشنا نیست؟

^۱ در سالهای بعد خواهید دید که توابعی که در آن‌ها $R_f = B$ رخ می‌دهد تابع پوشا گویند. و دلیل انتخاب این نام هم واضح است. تابع توانسته است تمام مجموعه B را پوشش دهد.

مثال ۱۷.۵. تابع f از $\mathbb{N}$ به $\mathbb{Z}$ به این صورت تعریف شده است که اگر عدد طبیعی $n \in \mathbb{N}$ زوج باشد آنرا به نصفش یعنی $\frac{n}{2}$ نسبت می‌دهد و اگر $n \in \mathbb{N}$ فرد باشد آنرا به $\frac{1-n}{2}$ نسبت می‌دهد. جدول زیر را کامل کنید. دامنه و برد تابع را بنویسید و نمودار مختصاتی آن را رسم کنید.

x	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	...	n	n	...
y								...			...

چنین توابعی را توابع چندضابطه‌ای گویند. در اینجا تابع دوضابطه‌ای است و دستور آن بصورت زیر است.

$$f(n) = \begin{cases} \frac{n}{2} & \text{اگر } n \text{ زوج باشد} \\ \frac{1-n}{2} & \text{اگر } n \text{ فرد باشد} \end{cases}$$

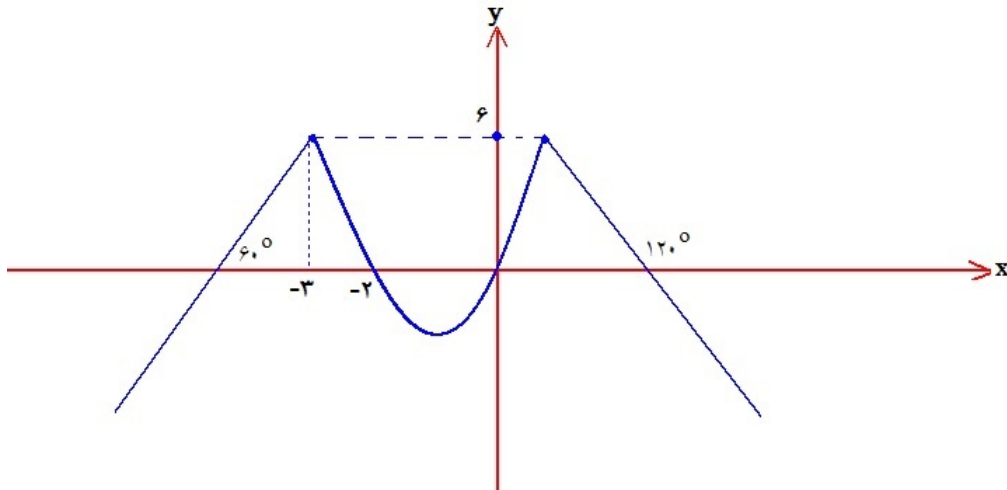
مثال ۱۸.۵. تابع سه ضابطه‌ای زیر مفروض است. نمودار آن را رسم کنید.

$$f(x) = \begin{cases} 2x & x < -1 \\ -x & -1 \leq x < 1 \\ 2x - 1 & x \geq 1 \end{cases}$$

مثال ۱۹.۵. نمودار تابع دوضابطه‌ای زیر را رسم کنید.

$$f(x) = \begin{cases} x^2 - 1 & x \geq -2 \\ 2x + 8 & x < -2 \end{cases}$$

مثال ۲۰.۵. نمودار تابعی بصورت زیر است. ضابطه‌ی آن را بنویسید.

۳.۵ انواع توابع

در این بخش پایانی به بررسی چند نوع تابع خاص و پرکاربرد می‌پردازیم.

تابع ثابت

تابع ثابت تابعی است که تمام اعضای دامنه را به یک و فقط یک عضو از برد نظیر کند. توابع ذکر شده در زیر همگی تابع ثابت هستند.

$$۱) f = \{(a, a), (b, a), (c, a), (d, a)\}$$

$$۲) g = \{(1, 5), (2, 5), (3, 5), (4, 5), (6, 5), (7, 5), (100, 5)\}$$

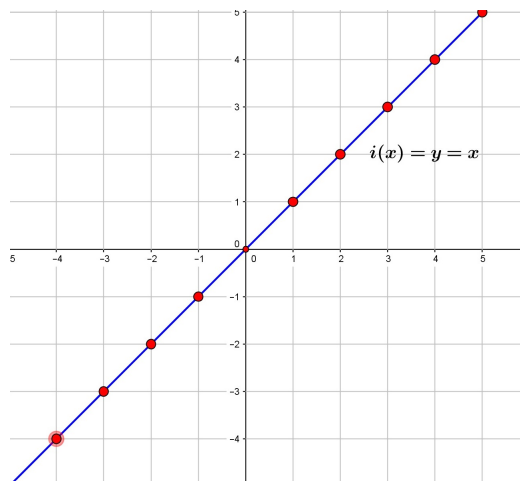
$$۳) h : [-2, 3] \rightarrow \mathbb{N}, h(x) = 3$$

$$۴) q : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, q(x) = \sqrt{3}$$

نمودار چنین توابعی وقتی دامنه بصورت بازه باشد خطی موازی محور طول‌هاست و اگر دامنه زیرمجموعه‌ای از اعداد صحیح باشد بصورت نقاطی در دستگاه مختصات است که همگی روی خطی موازی محور طول‌ها قرار دارند.

تابع همانی

تابع $i : A \rightarrow A$ را تابع همانی گوئیم هرگاه برای هر $x \in A$ داشته باشیم $i(x) = x$. به عبارت بهتر هر عضو از دامنه به خودش نظیر می‌شود. در حالتی که دامنه $\mathbb{R}$ باشد، تابع همانی همان خط $y = x$ ، نیم‌ساز ناحیه اول و سوم است.

توابع چندجمله‌ای

فرض کنید مربعی به ضلع x دارید. مساحت این مربع بر حسب ضلع آن برابر است با: $S(x) = x^2$. همچنین مساحت دایره‌ای به شعاع r برابر است با $S(r) = \pi r^2$. حجم مکعبی به ضلع x برابر است با $V(x) = x^3$ و حجم کره‌ای به شعاع r برابر $V(r) = \frac{4}{3}\pi r^3$. اینها همه نمونه‌هایی از توابع چندجمله‌ای هستند. در حالت کلی توابعی که ضابطه‌ی جبری آنها یک چندجمله‌ای از یک متغیر باشد را تابع چندجمله‌ای گوئیم. شکل کلی یک تابع چندجمله‌ای بصورت زیر است:

$$p(x) = a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + \dots + a_1 x + a_0$$

آشناترین توابع چندجمله‌ای تابع دوجمله‌ای درجه اول $f(x) = ax + b$ یا همان تابع خطی است و تابع سه جمله‌ای درجه دوم $f(x) = ax^2 + bx + c$ است که همان سهمی است. از این توابع در ضابطه‌های توابع چندضابطه‌ای زیاد استفاده می‌کنیم. برای نمونه در تابع سه ضابطه‌ای زیر هر ضابطه به تنهایی یک تابع چندجمله‌ای است.

$$f(x) = \begin{cases} x^2 - x - 1 & x < 0 \\ 2x - 3 & 0 \leq x \leq 2 \\ \frac{1}{3}x^2 + x - \frac{1}{3} & x > 2 \end{cases}$$

در حالت کلی در معرفی یک تابع باید دامنه آن مشخص شده باشد. درغیراین صورت بزرگترین مجموعه ممکن را به عنوان دامنه تابع اختیار می‌کنیم. توابع چندجمله‌ای چنانچه دامنه مشخصی نداشته باشند دامنه آنها را برابر $\mathbb{R}$ در نظر می‌گیریم.

تابع قدرمطلق

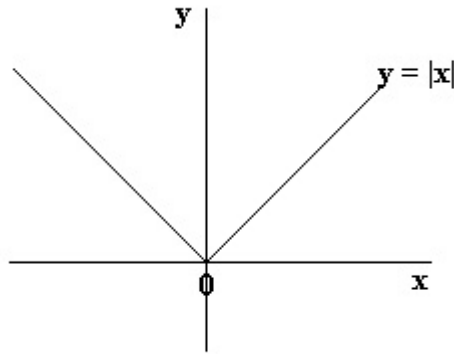
در فصل قبل با قدرمطلق و خواص آن آشنا شدید. در حالت کلی تابع قدرمطلق بصورت زیر تعریف می‌شود:

$$\begin{cases} f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R} \\ x \rightarrow |x|, f(x) = |x| \end{cases}$$

یادآوری می‌کنیم که:

$$f(x) = |x| = \begin{cases} x & x \geq 0 \\ -x & x \leq 0 \end{cases}$$

نمودار تابع $f(x) = |x|$ یکی از مهمترین نمودارهاست و بصورت زیر است:

مثال ۲۱.۵. نمودار تابع زیر را رسم کنید.

$$f(x) = \begin{cases} |x| & x \leq 1 \\ 2 - x & x > 1 \end{cases}$$

مثال ۲۲.۵. تابع $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ بصورت زیر تعریف شده است.

$$f(x) = \begin{cases} |x| & x < 0 \\ x^2 - 2x & 0 \leq x < 1 \\ 1 & x > 1 \end{cases}$$

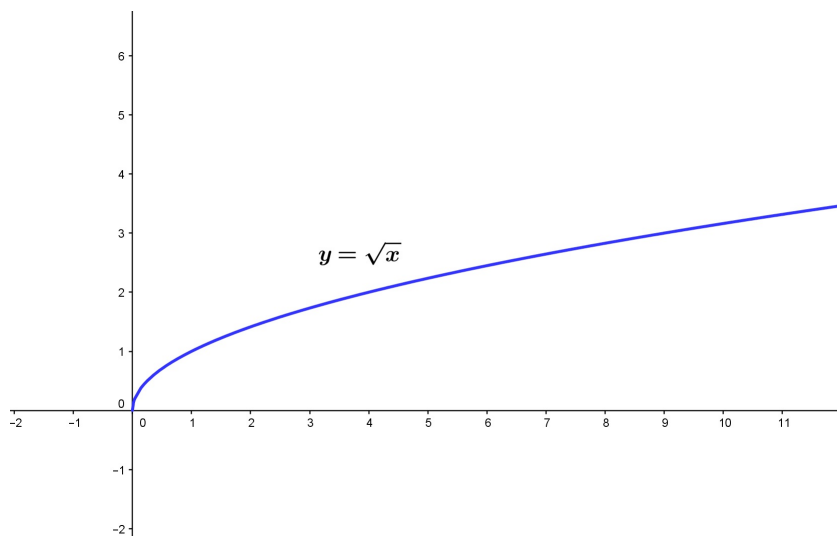
مطلوبست محاسبه $f(-5), f(\sqrt{2} - 1), f\left(\frac{2 + x^2}{1 + x^2}\right)$.

معرفی دو تابع رادیکالی مهم

اولین تابع رادیکالی که می‌خواهیم بررسی کنیم تابع:

$$\begin{cases} f: \mathbb{R}^+ \rightarrow \mathbb{R} \\ x \rightarrow \sqrt{x} \end{cases}$$

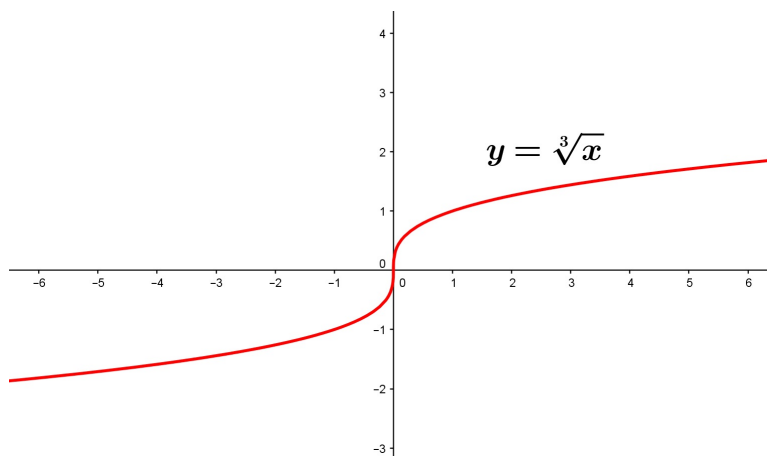
با ضابطه $f(x) = \sqrt{x}$ است. این تابع دارای دامنه‌ای بصورت $D_f = [0, +\infty)$ است و برد آن نیز $R_f = [0, +\infty)$ است. نمودار این تابع را در شکل زیر می‌بینید.

تابع رادیکالی دیگری که قصد معرفی آن را داریم تابع ریشه سوم است:

$$\begin{cases} f : \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R} \\ x \rightarrow \sqrt[3]{x} \end{cases}$$

ضابطه‌ی این تابع $f(x) = \sqrt[3]{x}$ است. نمودار آن را در زیر می‌بینید:

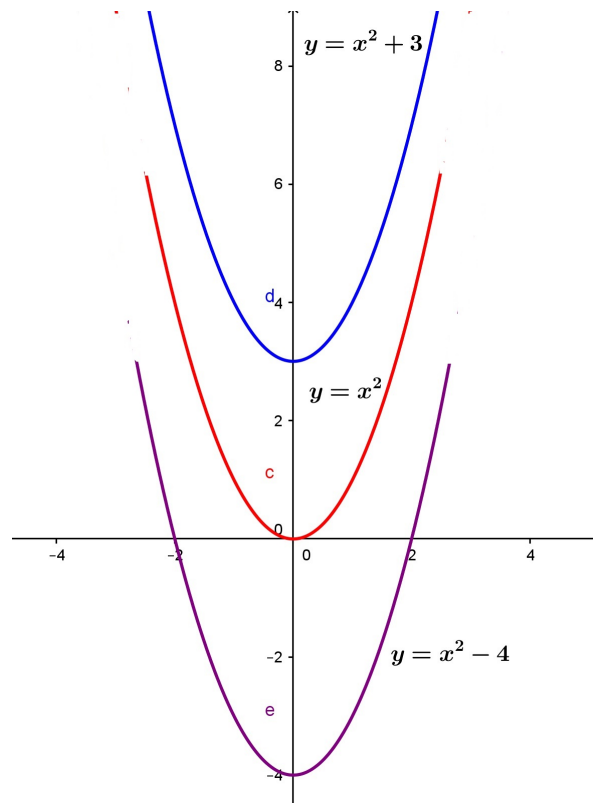
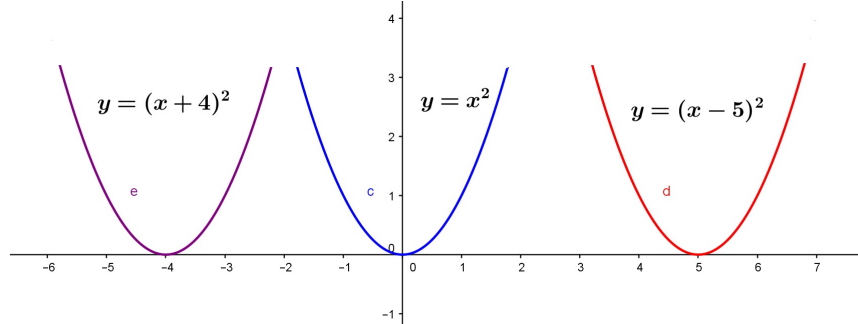

مثال ۲۳.۵. نمودار تابع زیر را رسم کنید

$$f(x) = \begin{cases} \sqrt{x} & x \geq 0 \\ \sqrt[3]{x} & x < 0 \end{cases}$$

۴.۵ ترسیم با انتقال

در این قسمت می‌خواهیم به کمک انتقال نمودارهای جدیدی را به کمک نمودارهای قبلی رسم کنیم. به دقت به شکل‌های زیر نگاه کنید.

همان‌طور که دیده می‌شود با تبدیل شدن $x \rightarrow x - 5$ نمودار $y = x^2$ به اندازه ۵ واحد در جهت مثبت روی محور طول‌ها جابجا شده است و با تبدیل $x \rightarrow x + 4$ نمودار $y = x^2$ به اندازه چهار واحد در جهت منفی روی محور طول‌ها جابجا شده است.

همچنین با تبدیل $f(x) \rightarrow f(x) + 3$ نمودار $y = x^2$ به اندازه ۳ واحد در جهت مثبت محور عرض‌ها به بالا حرکت کرده و با تبدیل $f(x) \rightarrow f(x) - 4$ به اندازه ۴ واحد روی محور عرض‌ها به پایین حرکت کرده است.

در حالت کلی همین روابط درست است. نمودار $y = f(x - a)$ ، $a > 0$ نسبت به $y = f(x)$ به اندازه a واحد در جهت مثبت محور طول‌ها حرکت کرده است و $f(x + a)$ همان تغییر منتهای در جهت منفی. به همین

ترتیب $a > 0$, $f(x) \pm a$ هم تغییرات روی محور عرض‌هاست.

مثال ۲۴.۵. به کمک انتقال نمودارهای زیر را رسم کنید.

$$۱) y = (x + ۳)^۲$$

$$۲) y = x^۲ + ۳$$

$$۳) y = (x - ۲)^۲ + ۳$$

$$۴) y = ۴ - (x - ۲)^۲$$

$$۵) y = |x - ۳|$$

$$۶) y = |۲ + x|$$

$$۷) y = -|x - ۲|$$

$$۷) y = ۱ - |۱ + x|$$

$$۹) y = \sqrt{x - ۳}$$

$$۱۰) y = \sqrt{x + ۳} + ۲$$

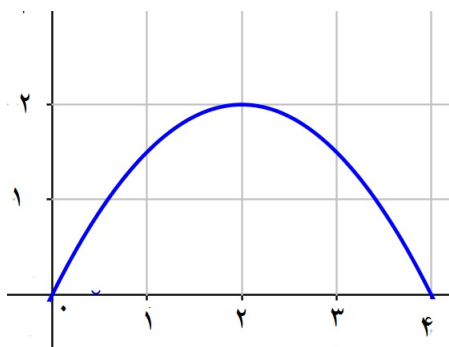
$$۱۱) y = \sqrt[۳]{x} + ۲$$

$$۱۲) y = \sqrt{-x}$$

$$۱۳) y = \sqrt{۲ - x}$$

$$۱۴) y = \sqrt[۳]{x - ۲} + ۱$$

مثال ۲۵.۵. نمودار تابع $y = f(x)$ بصورت مقابل است. نمودارهای خواسته شده را رسم کنید.

$$۱) y = f(x + ۲)$$

$$۲) y = f(x - ۱)$$

$$۳) y = ۳f(x)$$

$$۴) y = \frac{1}{۳}f(x)$$

$$۵) y = |f(x) - ۱|$$

$$۶) y = f(-x)$$

$$۷) y = -f(x)$$

$$۷) y = -f(-x)$$

$$۹) y = f(|x|)$$

$$۱۰) y = |f(x + ۲) - ۲|$$

بررسی تابع بودن یک رابطه‌ی جبری

در این قسمت این موضوع مهم را بررسی می‌کنیم که یک ضابطه‌ی جبری به تنهایی چه زمانی معرف تابع است. به عنوان یک مثال ساده فرض کنید هدف بررسی عبارت $|y| = x$ است. آیا این ضابطه می‌تواند معرف یک تابع باشد. یعنی به ازای هر مقدار x دقیقاً یک مقدار y بدست می‌آید؟ با قرار دادن $x = 1$ نتیجه می‌شود $|y| = 1$ و لذا $y = \pm 1$ و این یعنی هم $1 \rightarrow 1$ و هم $1 \rightarrow -1$ و این یعنی این رابطه نمی‌تواند یک تابع باشد. البته برای اثبات اینکه رابطه‌ای تابع است، مثال کفایت نمی‌کند و باید ثابت کنید رابطه تابع است. برای این منظور باید گزاره‌ی زیر را در مورد آن رابطه یا ضابطه ثابت کنید.

$$\begin{cases} (x, y) \in f \\ (x, z) \in f \end{cases} \implies y = z$$

مثال ۲۶.۵. ثابت کنید رابطه‌ی $y^3 + y = x$ معرف تابع است.

مثال ۲۷.۵. روابط زیر را بررسی کنید. هر کدام که ادعا می‌کنید تابع است ثابت کنید و هر کدام که ادعا می‌کنید تابع نیست با مثال نقض نشان دهید.

۱) $x^2 + y^2 = 5$

۲) $|x| + |y| = 3$

۳) $x = \sin y$

۴) $y^2 = x$

۵) $|x - 2| + |y - 3| = 0$

۶) $\sin y + \cos x = 1$

تمرینات فصل تابع

تمرین ۱.۵. فرض کنید دو مجموعه A ، B بصورت زیر تعریف شده باشند:

$$A = \{ \text{اصفهان, بندرعباس, رشت, شیراز, مشهد} \}$$

$$B = \{ \text{مازندران, گیلان, اصفهان, هرمزگان, فارس} \}$$

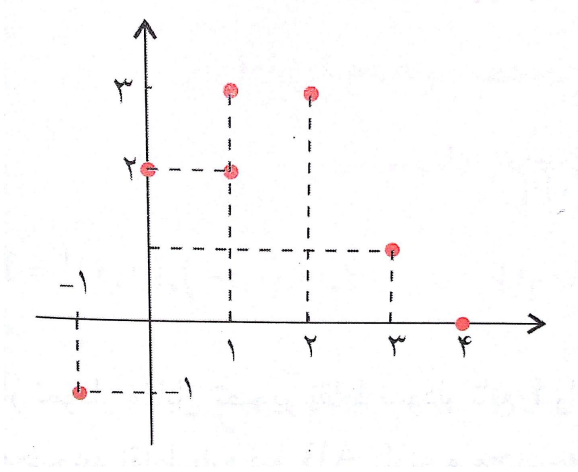
رابطه‌ی $f : A \rightarrow B$ را اینگونه تعریف می‌کنیم که $a \in A$ مرکز استان $b \in B$ باشد. f را بصورت زوج‌های مرتب بنویسید.

تمرین ۲.۵. اگر دو زوج مرتب $(a^3 + b, a^2 + 2b + 1)$ و $(2^0, 9)$ برابر باشند a, b را بیابید.

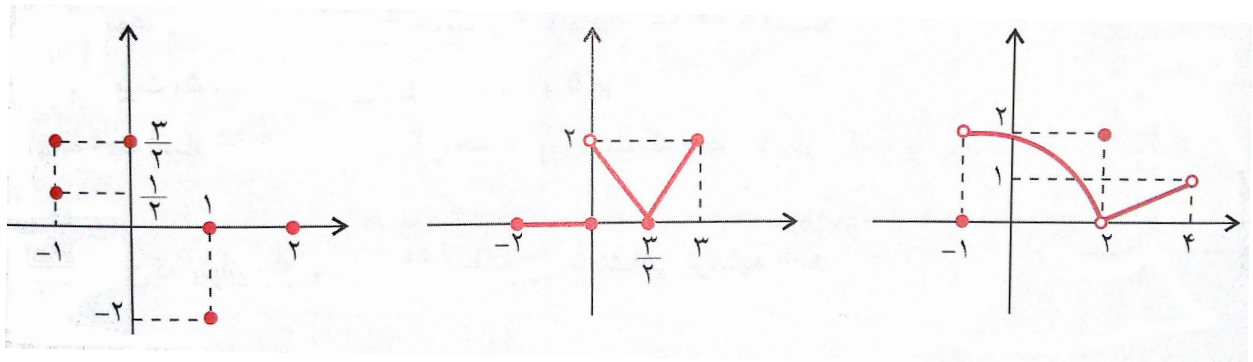
تمرین ۳.۵. اگر رابطه‌ی f زیر تابع باشد مقدار $f(m + 12)$ را بیابید.

$$f = \left\{ (\sqrt{3}, 1), (\sqrt{3} - \sqrt{2}, 2), (m^2, 3), \left(\frac{1}{\sqrt{3} + \sqrt{2}}, m - 2 \right), (0, m) \right\}$$

تمرین ۴.۵. نمودار یک رابطه بصورت مقابل است. این رابطه را بصورت زوج مرتب بنویسید. آیا رابطه تابع است؟

تمرین ۵.۵. از نمودارهای زیر کدام تابع است؟ دامنه و برد آن‌ها را بنویسید.

تمرین ۶.۵. رابطه‌های زیر را بصورت زوج مرتب بنویسید. هر کدام تابع است دامنه و بردش را تعیین کنید.

۱) $f_1 = \{(x, y) \mid x, y \in \mathbb{N}, x + y = 10\}$

۲) $f_2 = \{(x, y) \mid x, y \in \mathbb{N}, x + y = 10, x < y\}$

۳) $f_3 = \{(x, y) \mid x, y \in \mathbb{N}, x < y, xy \leq 6\}$

تمرین ۷.۵. تابع f یک تابع خطی است و برای هر x داریم $f(x + 2) + f(x - 3) = 4x + 8$ ضابطه‌ی تابع را بیابید.

تمرین ۸.۵. تابعی مثال بزنید که دامنه آن نامتناهی بوده و برد آن یک عضو داشته باشید و محور عرض‌ها را در نقطه‌ای به عرض ۲ قطع کند.

تمرین ۹.۵. تابع f با ضابطه‌ی $f(x) = \sqrt{x^2 - 9}$ مفروض است. مقادیر $f(3)$, $f(5)$, $f(\sqrt{10})$ را بیابید. به ازای چه مقادیری از x داریم $f(x) = 2$ و یا $f(x) = 3$. آیا می‌توان $f(0)$ را بدست آورد؟ دامنه تابع

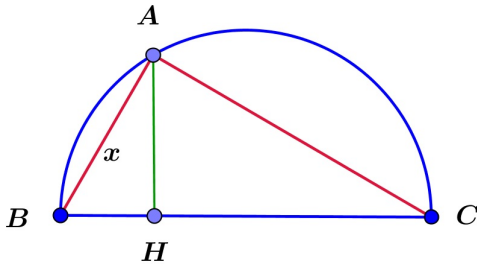

چیست؟

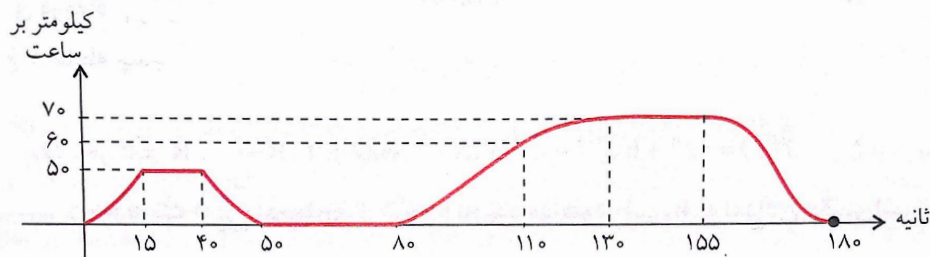
تمرین ۱۰.۵. اگر $f(x) = x^2 + x$ باشد و $D_f = \{0, 1, -1, 2, 4\}$ باشد، R_f را بدست آورید.

تمرین ۱۱.۵. اگر $f(x) = \sqrt{x^2 + 4}$ باشد و $R_f = \{2, 2\sqrt{2}, 1, 0\}$ باشد دامنه تابع را بدست آورید.

تمرین ۱۲.۵. دایره‌ای به قطر ۶ مفروض است. راس A از مثلث قائم‌الزاویه ABC روی نیم‌دایره تغییر می‌کند. اگر اندازه ضلع $AB = x$ باشد تابعی بنویسید که اندازهی ضلع AC را بر حسب x بیان کند. همچنین ضابطه‌ی تابعی را بیابید که اندازه‌ی ارتفاع AH را بر حسب x نشان دهد. دامنه این دو تابع چیست؟

تمرین ۱۳.۵. خانمی برای خرید از منزل با اتومبیل خارج شده است. نمودار زیر

نمودار سرعت زمان $v(t)$ او را از لحظه حرکت نشان می‌دهد زمان شروع را O مبدأ در نظر می‌گیریم. او پس از حرکت و مدت زمانی که در شکل نشان داده شده به یک چراغ قرمز می‌رسد و پس از سبز شدن چراغ دوباره به حرکت ادامه می‌دهد تا این‌که پس از ۱۸۰ ثانیه در پارکینگ فروشگاه توقف می‌کند.

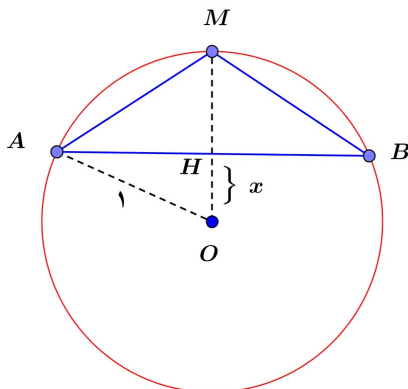
۱. آیا نمودار $y = v(t)$ یک تابع است؟ آیا می‌توانید دامنه و برد آن را پیدا کنید.

۲. در چه زمانی‌هایی سرعت او ثابت است. چه مدت او پشت چراغ قرمز می‌ایستد؟

۳. پس از ۴۵ ثانیه و همچنین ۱۲۰ ثانیه پس از حرکت سرعت آن تقریباً چقدر است؟

۴. $v(۶۰)$ و $v(۴۰)$ و $v(۱۳۰)$ و $v(۱۸۰)$ را محاسبه کنید.

تمرین ۱۴.۵. در شکل زیر تابعی بیابید که مساحت $\triangle ABC$ را بر حسب x بیان کنید. (MH ارتفاع)

تمرین ۱۵.۵. کدام رابطه بیان‌گر یک تابع است؟

$$y^2 - 2xy - 1 = 0 \quad (۴) \quad |y| + x = 0 \quad (۳) \quad y^2 + |x^3 - 4x| = 0 \quad (۲) \quad \frac{x}{y} + \frac{y}{x} = 2 \quad (۱)$$

تمرین ۱۶.۵. ضابطه‌های زیر را بررسی کنید. نمودار آنها را رسم کنید و تعیین کنید کدام‌ها تابع است؟

$$f(x) = \begin{cases} x^2 & x \geq 0 \\ x & x < 0 \end{cases} \quad g(x) = \begin{cases} 1 & x \geq 0 \\ 2 & x < 0 \end{cases}$$

$$h(x) = \begin{cases} |x| & -1 < x < 1 \\ 2 & |x| \geq 1 \end{cases} \quad k(x) = \begin{cases} x & x \geq 2 \\ 1 & 0 < x < 2 \\ -x & x \leq 0 \end{cases}$$

تمرین ۱۷.۵. به ازای چه مقادیر a, b تابع $f(x) = \frac{x^2 + ax + b}{bx^2 + 2x + 4}$ به تابعی ثابت تبدیل می‌شود؟

تمرین ۱۸.۵. به ازای چه مقادیری از a, b تابع $f(x) = \frac{bx + a^2 - 4}{(a - 2)x + 3}$ به تابع همانی تبدیل می‌شود؟

تمرین ۱۹.۵. به ازای چه مقدار a, b تابع $f(x) = ax^3 + (b - 1)x + 2$ به تابع ثابت صفر تبدیل می‌شود؟

تمرین ۲۰.۵. اگر $I = \{(1, a^2), (a + 1, b), (b^2, c - 2), (d^2, d + c)\}$ تابع همانی باشد d را بیابید.

تمرین ۲۱.۵. نمودار تابع $y = |x - 2|$ را در بازه‌ی $[-1, 5]$ رسم کرده و برد آن را بیابید.

تمرین ۲۲.۵. برد تابع $y = |x + 5| - 3$ را در هر یک از حالات زیر رسم کرده و برد آن را بیابید.

$$D_f = [-4, 0] \quad (۴) \quad D_f = [-4, 10] - \{5\} \quad (۳) \quad D_f = [-6, 10] \quad (۲) \quad D_f = \mathbb{R} \quad (۱)$$

تمرین ۲۳.۵. نمودار توابع زیر را رسم کرده و برد هر یک را مشخص کنید.

۱) $f(x) = x^2 - 4$

۲) $f(x) = x^2 - x$

۳) $f(x) = 4x - x^2$

۴) $f(x) = -2x^2 + 8x - 3$

۵) $f(x) = |x^2 - 4x|$

۶) $f(x) = |x^3 - 1|$

۷) $f(x) = \sqrt{|x|}$

۸) $f(x) = x^2 - 2|x|$

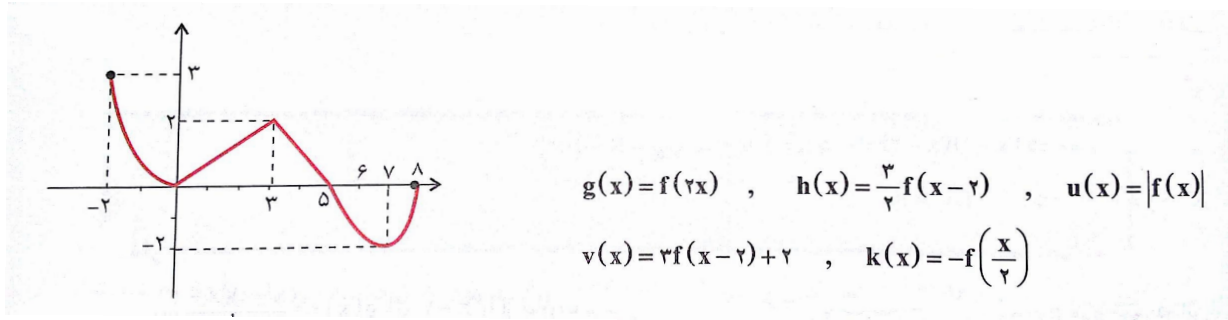
۹) $f(x) = ||x| - 1|$

۱۰) $f(x) = |x - 1| + |x + 1|$

۱۱) $f(x) = |x - 1| - |x + 1|$

۱۲) $f(x) = |x + 1| + |x| + |x - 1|$

تمرین ۲۴.۵. نمودار تابع f بصورت مقابل است. دامنه و برد تابع را بیابید و توابع خواسته شده در زیر را رسم کرده و دامنه و برد هر کدام را بدست آورید.

$$g(x) = f(2x) \quad , \quad h(x) = \frac{3}{4}f(x-2) \quad , \quad u(x) = |f(x)|$$

$$v(x) = 2f(x-2) + 2 \quad , \quad k(x) = -f\left(\frac{x}{2}\right)$$

تمرین ۲۵.۵. نمودارهای زیر را رسم کنید.

$$۱) |y| = x$$

$$۲) |y| = x + 2$$

$$۳) |y| = x^2 - 1$$

$$۴) |y - 1| = x$$

بیشتر بدانیم

۱. توابع گویا: به هر تابعی کسری که صورت و مخرج آن چندجمله‌ای باشد، یک تابع گویا گوئیم. اگر دامنه تعریف چنین توابعی در تعریف تابع مشخص نشده باشد، باید بزرگترین مجموعه ممکن را به عنوان دامنه آن در نظر بگیریم. چنین توابعی در تمام $\mathbb{R}$ تعریف شده‌اند الا در جاهایی که مخرج صفر می‌شود. مثلاً تابع $f(x) = \frac{x^2 + x + 1}{x^2 + x - 2}$ دارای دامنه‌ای بصورت $D_f = \mathbb{R} - \{0, -2\}$ است.

۲. توابع یک به یک: برخی توابع دارای ویژگی‌های خاصی هستند. همان‌طور که می‌دانید هر عضو دامنه تنها به یک عضو هم‌دامنه نظیر می‌شود. با این حال ممکن است دو عضو دامنه به یک عضو هم‌دامنه نظیر شود. چنانچه این اتفاق برای تابعی چون f رخ ندهد یعنی هر عضو برد متناظر به یک و فقط یک عضو دامنه باشد تابع f را یک به یک گوئیم. به زبان ریاضی تعریف تابع یک به یک چنین است:

$$f(a) = f(b) \implies a = b \quad \longleftarrow \quad \text{تعریف تابع یک به یک}$$

به عنوان یک مثال ساده تابع $f(x) = x^2$ یک به یک نیست چرا که $f(-1) = f(1) = 1$ است در حالی که $-1 \neq 1$ است.

از طرفی تابع گویای $f(x) = \frac{2x - 1}{3x - 6}$ دارای دامنه $D_f = \mathbb{R} - \{2\}$ است و یک به یک است چرا که

داریم:

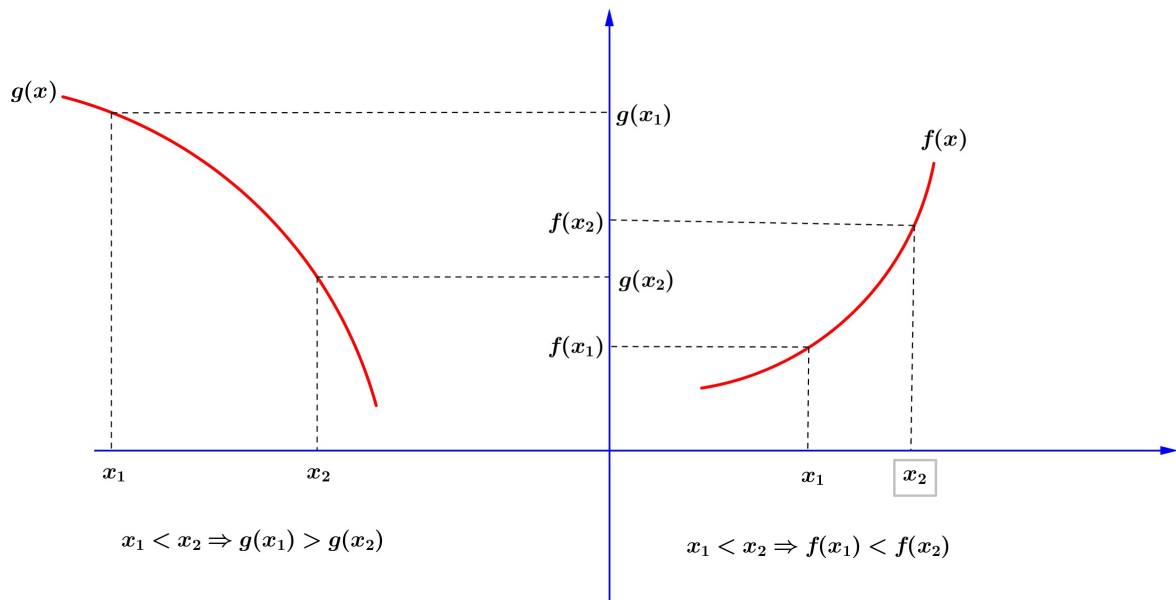
$$\begin{aligned} f(a) = f(b) &\iff \frac{2a - 1}{3a - 6} = \frac{2b - 1}{3b - 6} \\ &\iff 6ab - 12a - 3b + 6 = 6ab - 3a - 12b + 6 \\ &\iff 9a = 9b \\ &\iff a = b \end{aligned}$$

۳. توابع پوشا: قبلاً دیدیم که برای هر تابع f همواره $R_f \subseteq B$ است که در آن $f : A \rightarrow B$ است. حال اگر داشته باشیم $R_f = B$ گوئیم تابع f پوشاست. پس پوشا بودن ارتباط زیادی با هم‌دامنه دارد. دو تابع زیر را در نظر بگیرید:

$$\begin{cases} f : \mathbb{R}^+ \rightarrow \mathbb{R} \\ x \rightarrow \sqrt{x}, f(x) = \sqrt{x} \end{cases} \quad \begin{cases} g : \mathbb{R}^+ \rightarrow \mathbb{R}^+ \\ x \rightarrow \sqrt{x}, g(x) = \sqrt{x} \end{cases}$$

می‌دانیم که $\sqrt{x} \geq 0$ است پس $R_f = R_g = [0, +\infty)$ است. حال $R_f \subsetneq \mathbb{R}$ است و $R_g = \mathbb{R}^+$ است. یعنی g پوشاست در حالیکه f پوشا نیست اگر چه ضابطه و دامنه هر دو تابع یکسان است.

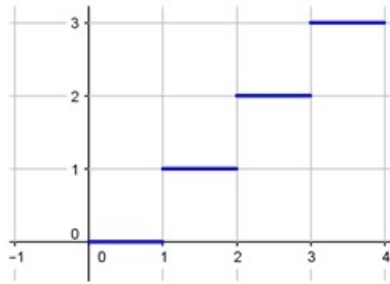
۴. توابع یکنوا: ابتدا به شکل زیر دقت کنید.

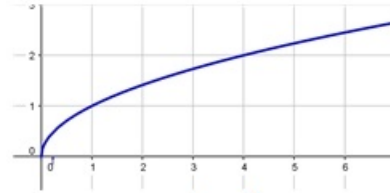
در شکل ۱ با افزایش مقدار x مقدار تابع یا همان $f(x)$ هم مرتباً افزایش می‌یابد. چنین تابعی را اکیدا صعودی گوئیم. در شکل ۲ اما داستان برعکس است. با افزایش x مقدار تابع یا $f(x)$ مرتباً کاهش می‌یابد. چنین تابعی را اکیدا نزولی گوئیم. چنانچه با افزایش تابع $f(x)$ کاهش نیابد، تابع را صعودی گوئیم و چنانچه با افزایش x مقدار تابع افزایش نیابد تابع را نزولی گوئیم.

تابعی که اکیدا صعودی یا اکیدا نزولی باشد را اکیدا یکنوا گوئیم. تابعی که صعودی یا نزولی باشد را یکنوا

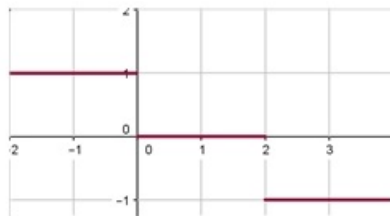
گوییم. در شکل زیر چند تابع با این ویژگی‌ها رسم شده‌اند.

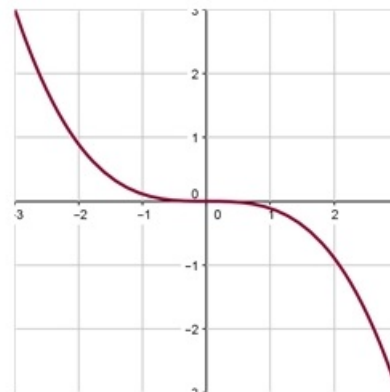
صعودی

اکیدا صعودی

نزولی

اکیدا نزولی

۵. یافتن دامنه توابع از روی ضابطه: گاهی اوقات دامنه یک تابع در زمان معرفی تابع معین نمی‌شود. در این حالت باید بزرگترین دامنه ممکن را به عنوان دامنه تابع در نظر گرفت. برای این منظور توجه به دو نکته ، اساسی است اول: توابعی که کسری هستند نباید مخرجشان صفر شود. دوم: توابع رادیکالی با فرجه زوج زمانی تعریف شده هستند که زیر رادیکال مثبت باشد. به مثال زیر دقت کنید: مثال. دامنه توابع زیر را بیابید.

$$۱) f(x) = \frac{2 + x^2}{x^2 + x - 2}$$

$$۲) g(x) = \frac{\sqrt{9 - x^2}}{x^2 - 4}$$

$$۳) h(x) = \sqrt[3]{\frac{2x}{x^2 - 1}}$$

$$۴) \ell(x) = \frac{1}{\sqrt{4 - 3x - x^2}}$$

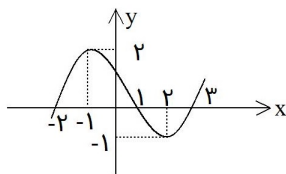
۵.۵ تست‌های فصل پنجم

۱- نمودار تابع با ضابطه $y = |x| = 2$ از کدام نواحی مختصات می‌گذرد؟
 (۱) اول و دوم (۲) دوم و سوم (۳) اول و سوم (۴) سوم و چهارم

۲- در تابع $f(x) = \frac{\sqrt{x}}{x+1}$ ، مقدار $f(4) - f(9)$ برابر کدام است؟
 (۱) $-\frac{1}{2}$ (۲) $-\frac{1}{10}$ (۳) $\frac{1}{10}$ (۴) $\frac{1}{2}$

۳- به ازای کدامیک از مقادیر x عبارت $\sqrt{(x-3)^2} = 3-x$ همواره برقرار است؟
 (۱) $-1 < x < 1$ (۲) $x \leq 3$ (۳) $x < 3$ (۴) $x \geq 3$

۴- کدام یک از روابط زیر به ازای $m = -1$ یک تابع است؟
 (۱) $\{(m, 2m), (2m, m), (-1, 3m)\}$ (۲) $\{(m, 2m), (3m, -1), (-1, 3m)\}$
 (۳) $\{(m, 2m), (2m, m), (2m, -2)\}$ (۴) $\{(m, 2m), (2m, m), (3, m)\}$

۵- اگر نمودار تابع $y = f(x)$ به صورت زیر باشد $f(-1)$ چقدر است؟
 (۱) ۲ (۲) ۱ (۳) صفر (۴) -۲

۶- اگر $f(x) = \frac{x^3 - 1}{x^2 + 2}$ باشد، مقدار $f(2) - f(-2)$ کدام است؟
 (۱) $\frac{1}{6}$ (۲) $\frac{8}{6}$ (۳) $\frac{1}{3}$ (۴) $\frac{1}{3}$

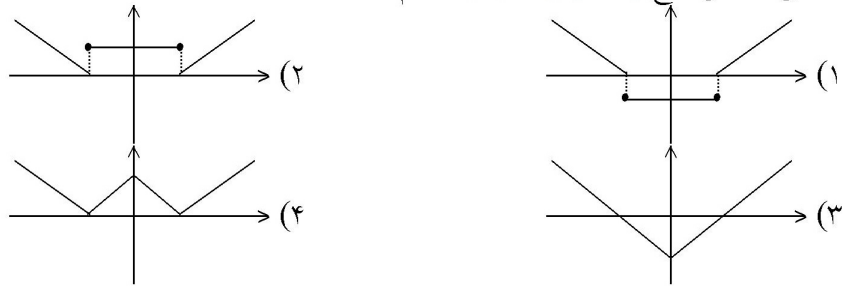
۷- مساحت محدود بین دو نمودار تابع $y = |x-1|$ ، $y = 2-|x|$ کدام است؟
 (۱) $\frac{3}{2}$ (۲) ۲ (۳) $\frac{5}{2}$ (۴) ۳

۸- به ازای هر $x \in [1, \infty)$ مقدار $\sqrt{4x^2 - 4x + 1} - \sqrt{x^2 - 2x + 1}$ کدام است؟
 (۱) $-x$ (۲) $2 - 3x$ (۳) $3x - 2$ (۴) x

۹- مجموعه جوابهای معادله $|x-1| + |x-3| = 1$ کدام است؟
 (۱) $\emptyset$ (۲) R (۳) $[1, 3]$ (۴) $R - (1, 3)$

۱۰- اگر $0 < a < b$ و $|a| > |b|$ آنگاه حاصل عبارت $|a+b| + |a| + |b|$ برابر کدام است؟
 (۱) $-2b$ (۲) $-2a$ (۳) $2a$ (۴) $2b$

۱۱- منحنی نمایش تابع $f(x) = ||x| - 2|$ کدام است؟

۱۲- مجموعه جوابهای $|x| + |x + 2| = 2$ چیست؟

- (۱) $\emptyset$ (۲) $\{-2, 0\}$ (۳) $]-2, 0]$ (۴) $[-2, 0]$

۱۳- دامنه تابع $f = \left\{ (x, y) : y = \sqrt{\frac{1 - |x|}{1 + |x|}} \right\}$ کدام مجموعه است؟

- (۱) $\mathbb{R}$ (۲) $\{x : x \leq 1\}$ (۳) $\{x : x \geq 1\}$ (۴) $\{x : -1 \leq x \leq 1\}$

۱۴- دامنه تعریف تابع f با ضابطه $f(x) = \sqrt{\frac{x-1}{x-3}} + \sqrt{\frac{2-x}{x}}$ کدام فاصله است؟

- (۱) $]0, 1[$ (۲) $]0, 3[$ (۳) $]1, 2[$ (۴) $]2, 3[$

۱۵- اگر $f\left(\frac{x-1}{x}\right) = \sqrt{2x-1}$ باشد، دامنه‌ی تابع $f(x)$ کدام فاصله است؟

- (۱) $]-1, 0[$ (۲) $]0, 1[$ (۳) $]-1, 1[$ (۴) $]1, \infty[$

۱۶- مساحت محدود به نمودار تابع با ضابطه $y = 3 - |x|$ و محور x ها کدام است؟

- (۱) ۶ (۲) ۷ (۳) ۸ (۴) ۹

۱۷- حاصل $|2x - 1| + |2 - x|$ وقتی $-1 < x < 0$ باشد کدام است؟

- (۱) $-3 - 3x$ (۲) $3 - 3x$ (۳) $-3 + 3x$ (۴) $1 + x$

۱۸- اگر $f(x+1) = x^2 - 2x + 1$ باشد، تابع $f(x)$ کدام است؟

- (۱) $(x-2)^2$ (۲) $(x-1)^2$ (۳) $x^2 - 2x$ (۴) $(x+2)^2$

۱۹- اگر $-x + 1 < 2$ ، آنگاه x در کدام نامساوی صدق می‌کند؟

- (۱) $-3 < x < -1$ (۲) $-3 < x < 1$ (۳) $-1 < x < 3$ (۴) $1 < x < 3$

۲۰- معادله $|x+1| + |x-3| = 3$ در دامنه اعداد حقیقی چند جواب دارد؟

- (۱) صفر (۲) ۱ (۳) ۲ (۴) ۴

۲۱- تعداد جواب‌های معادله $|x + 1| + |x - 3| = 2$ کدام است؟
 (۱) صفر (۲) ۱ (۳) ۲ (۴) ۳

۲۲- مجموعه جواب نامعادله $|3x + 5| < 2$ کدام است؟
 (۱) $\{x : \frac{-7}{3} < x < -1\}$ (۲) $\{x : \frac{-7}{3} < x < 1\}$
 (۳) $\{x : \frac{-4}{3} < x < 1\}$ (۴) $\{x : \frac{-4}{3} < x < -1\}$

۲۳- تابع با ضابطه‌ی $f(x) = \begin{cases} \frac{x}{\sqrt{1-x}} & x < 1 \\ 2x - \frac{3}{4} & x \geq 1 \end{cases}$ مفروض است. $f(f(\frac{3}{4}))$ کدام است؟

(۱) $\frac{3}{4}$ (۲) $\frac{3}{2}$ (۳) $\frac{5}{4}$ (۴) $\frac{9}{4}$

۲۴- در تابع $f(x) = 2x - \sqrt{1+2x}$ مقدار $f(\frac{3}{2})$ کدام است؟
 (۱) ۲ (۲) ۴ (۳) ۳ (۴) ۵

۲۵- در بازه‌ای، مقادیر تابع با ضابطه $y = x^2$ کمتر از مقادیر تابع با ضابطه $y = |x - 2|$ است، آن بازه کدام است؟
 (۱) $(-2, 1)$ (۲) $(-1, 0)$ (۳) $(-1, 1)$ (۴) $(0, 1)$

۲۶- اگر $A = \{1, 2, 3, 4, 5\}$ و $f = \{(x, 2x - 1), x \in A\}$ تابع $f(f(x))$ چند عضو دوتایی دارد؟
 (۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

۲۷- دامنه تعریف تابع $f(x) = \frac{\sqrt{x^2 + 1}}{|x - 1|}$ کدام است؟
 (۱) $R - \{1\}$ (۲) $(-\infty, 1)$ (۳) $(1, +\infty)$ (۴) $R - \{\pm 1\}$

۲۸- دامنه تعریف تابع $y = \frac{\sqrt{x-a}}{\sqrt{a-x}}$ کدام است؟
 (۱) $(a, +\infty)$ (۲) $(-\infty, a)$ (۳) $\{a\}$ (۴) $\emptyset$

۲۹- اگر $f(x + \sqrt{x+5}) = x^2 - 1$ باشد، آنگاه مقدار $f(7)$ کدام است؟
 (۱) ۱۵ (۲) ۱۳ (۳) ۱۱ (۴) ۹

۳۰- با فرض آنکه $f(x) + f(2) = x^2 + 4$ مقدار $f(-2)$ برابر کدام عدد می‌باشد؟

- (۱) ۴ (۲) -۴ (۳) صفر (۴) ۱۲

۳۱- اگر $f(x+1) = \frac{2x}{\sqrt{x-1}}$ دامنه تعریف تابع $y = f(x-1)$ کدام است؟

- (۱) $(2, \infty)$ (۲) $(1, \infty)$ (۳) $(3, \infty)$ (۴) $(4, \infty)$

۳۲- حدود x کدام باشد که نمودار $y = |1 + 2x| + |x - 1| - x$ به خط افقی تبدیل گردد؟

- (۱) $-\frac{1}{2} \leq x \leq 1$ (۲) $x \geq 1$ (۳) $x \leq -\frac{1}{2}$ (۴) $x \leq 1$

۳۳- اگر $D_f = [2, 4]$ و $D_g = [1, 2]$ دامنه تابع $g\left(\frac{x}{2}\right) + 2f(2x)$ کدام است؟

- (۱) $\{2\}$ (۲) $[1, 2]$ (۳) $[1, 3]$ (۴) $[1, 4]$

۳۴- اگر $f(x) = \begin{cases} 2x & x \geq 1 \\ 3 - 2x & x < 1 \end{cases}$ حاصل $f^2(-f(2))$ کدام است؟

- (۱) ۸۱ (۲) ۱۴۴ (۳) ۱۲۱ (۴) ۶۴

۳۵- دامنه تعریف تابع $y = \sqrt{\frac{3+|x|}{3-|x-1|}}$ کدام است؟

- (۱) $(-4, 1)$ (۲) $(-4, 0)$ (۳) $(-3, 3)$ (۴) $(-2, 4)$

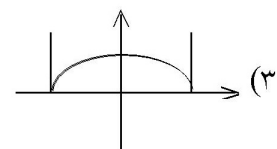
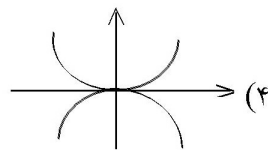
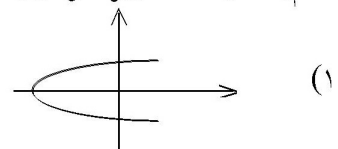
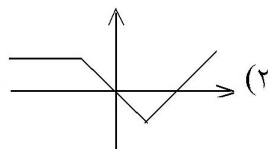
۳۶- کدام ضابطه تابع نمی‌باشد؟

- (۱) $x + |y| = 2$ (۲) $y = \sqrt{x^2 + 1}$ (۳) $y = \sqrt{-\sin^2 x}$ (۴) $|x| + y^3 = 2$

۳۷- حاصل ضرب ریشه‌های معادله $2|x-1| = x+1$ کدام است؟

- (۱) ۱ (۲) ۳ (۳) ۳ (۴) صفر

۳۸- کدام یک از اشکال زیر نمودار یک تابع است؟

۳۹- دامنه تعریف تابع $f(x) = \sqrt{x-3} + \frac{3x}{x-5}$ کدام است؟

- (۱) $x \geq 3, x \neq 5$ (۲) $x = 5, x \leq 3$ (۳) $x \neq 5, x \geq 3$ (۴) $x \neq 0, 3 \leq x < 5$

۴۰- هرگاه $f(x) = \begin{cases} 3x + a & x \geq -1 \\ ax + 4 & x \leq -1 \end{cases}$ یک تابع باشد، مقدار $f(-2)$ کدام است؟

- (۱) $\frac{7}{2}$ (۲) $-\frac{5}{2}$ (۳) -3 (۴) 11

۴۱- هرگاه دو تابع $f(x) = x^2 + bx + 4$ و $g(x) = ax^3 - (b+1)x + 3$ یکدیگر را در نقطه‌ای به طول یک واقع بر نیمساز ناحیه‌ی چهارم قطع کنند، مقدار a کدام است؟

- (۱) 9 (۲) 3 (۳) -3 (۴) -9

۴۲- دامنه‌ی تابع f با ضابطه‌ی $f(x) = \frac{1}{1 + \sqrt{x-3}}$ کدام است؟

- (۱) $R - \{3\}$ (۲) $x > 3$ (۳) $x \geq 3$ (۴) R

۴۳- به فرض آن که $f\left(\frac{x+1}{x}\right) = \sqrt{x}$ دامنه‌ی تابع $y = f(x)$ کدام است؟

- (۱) $(0, +\infty)$ (۲) $(0, 1)$ (۳) $(1, +\infty)$ (۴) $[0, 1)$

۴۴- اگر $f(1 - |x|) = \sqrt{x^2 - 4}$ ، دامنه‌ی تابع f کدام است؟

- (۱) $(-1, 3)$ (۲) $(-\infty, -1] \cup [3, +\infty)$ (۳) $(-\infty, 3]$ (۴) $(-1, +\infty)$

۴۵- اگر برد تابع $f(x) = \frac{2}{x+2}$ به صورت مجموعه‌ی $\{2, 1, -1\}$ باشد، دامنه‌ی این تابع برابر کدام مجموعه است؟

- (۱) $\{-4, -2, 0\}$ (۲) $\{3, -2, 0\}$ (۳) $\{-4, -1, 0\}$ (۴) $\{4, -1, 1\}$

۴۶- دامنه‌ی تابع $f(x) = \frac{x^2 - 3}{x^2 - 3x + 2}$ برابر است با:

- (۱) $R - \{-3, 1\}$ (۲) $R - \{1\}$ (۳) $R - \{1, 2\}$ (۴) $R - \{2, 3\}$

۴۷- دامنه‌ی تابع $f(x) = \frac{1}{3x-1} + \sqrt{3-x}$ کدام است؟

- (۱) $[3, +\infty)$ (۲) $R - \left\{\frac{1}{3}, 3\right\}$ (۳) $(-\infty, 3] - \left(\frac{1}{3}\right)$ (۴) $(-\infty, 0) - \left(\frac{-1}{3}\right)$

۴۸- در تابع با ضابطه $f(x) = x^2(2-x)^2$ ، حاصل $f(1+x) - f(1-x)$ کدام است؟

(۱) صفر (۲) $4x$ (۳) $2x^2$ (۴) $4x^2$

۴۹- نمودار تابع $y = \frac{x+1+|x-1|}{2}$ تشکیل زاویه با کدام مقدار زیر می‌دهد؟

(۱) $\frac{\pi}{2}$ (۲) $\frac{\pi}{4}$ (۳) $\frac{3\pi}{4}$ (۴) $\frac{\pi}{3}$

۵۰- برد تابع $y = \frac{x^2+2x+1}{x-2}$ شامل کدام عدد زیر نمی‌شود؟

(۱) صفر (۲) -1 (۳) 1 (۴) -2

۵۱- دامنه‌ی تابع $f(x) = \sqrt[4]{2x+5} + \frac{x+3}{x+2}$ کدام مجموعه است؟

(۱) $\{x | x \geq -2\}$ (۲) $\{x | x \geq \frac{-5}{2}\}$
 (۳) $\{x | x \geq \frac{-5}{2}, x \neq -2\}$ (۴) $\{x | \frac{-5}{2} \leq x \leq -2\}$

۵۲- دامنه‌ی تابع $f(x) = \sqrt{\frac{3}{x+5}} + \sqrt{\frac{-3}{x+2}}$ کدام است؟

(۱) $x > -5$ (۲) $x < -2$ و $x > 5$ (۳) $-5 < x < -2$ (۴) $x < -2$

۵۳- اگر مجموعه‌ی $f = \{(1,3), (-2,1), (1,a), (1-a,m)\}$ یک تابع باشد، m کدام است؟

(۱) 1 (۲) -1 (۳) 3 (۴) -3

۵۴- اگر $f(x) = 2x - a$ ، $g(x) = x^2 + 2x + 3$ ، $f(g(-1)) = 6$ ، a کدام است؟

(۱) 10 (۲) -10 (۳) 2 (۴) -2

۵۵- اگر دامنه‌ی تابع $f(x) = \frac{x+2}{x^2+ax+b}$ برابر $R - \{-1\}$ باشد، $a+b$ چه قدر است؟

(۱) 2 (۲) 3 (۳) 4 (۴) 5

۵۶- دامنه‌ی تابع با ضابطه $f(x) = \sqrt{|x-1|} - 4$ کدام است؟

(۱) $x \leq -4$ (۲) $-1 \leq x \leq 3$ (۳) $x > 1$ یا $x \leq 3$ (۴) $x \leq -3$ یا $x \geq 5$

۵۷- اگر $f(x) = 3 + \sqrt{2x}$ ، آن‌گاه $f(8)$ کدام است؟

(۱) 5 (۲) 3 (۳) 7 (۴) 8

۵۸- اگر رابطه $|x + y + z| \leq |x| + |y| + |z|$ به رابطه تساوی تبدیل شود، الزاماً سه عدد غیرصفر X و Y و Z چگونه‌اند؟

- (۱) مساوی هم (۲) هم علامت (۳) مثبت (۴) منفی

۵۹- دامنه‌ی تعریف $f(x) = \frac{3}{2x-1} + \frac{x+2}{5x}$ عبارتست از:

- (۱) $R - \{0, -2\}$ (۲) $R - \{0, \frac{1}{2}\}$ (۳) $R - \{-2, \frac{1}{2}\}$ (۴) $R - \{0, \frac{1}{2}, -2\}$

۶۰- دامنه‌ی تعریف تابع $g(x) = \sqrt{\frac{-x+3}{|x+2|}}$ کدام است؟

- (۱) $(-\infty, 3) - \{-2\}$ (۲) $[3, +\infty) - \{-2\}$ (۳) $(-\infty, 2) - \{-3\}$ (۴) $R - \{-2, 3\}$

۶۱- دامنه‌ی تابع $\frac{x - \sqrt{x}}{x-1}$ کدام است؟

- (۱) $(0, +\infty)$ (۲) $R - \{-1\}$ (۳) $[0, +\infty) - \{1\}$ (۴) $(-\infty, 1)$

۶۲- دامنه‌ی تابع $f(x) = \frac{x-2}{\sqrt{x+2}} - \frac{\sqrt{1-x}}{1+x}$ کدام است؟

- (۱) $(-2, 1) - \{0\}$ (۲) $(-2, 1) - \{-1\}$ (۳) $(-1, 2) - \{1\}$ (۴) $(-1, 2] - \{1\}$

۶۳- دامنه‌ی تابع $f(x) = \frac{\sqrt{x-1}}{\sqrt{x+1}}$ عبارت است از:

- (۱) $(-\infty, 0]$ (۲) $[0, +\infty)$ (۳) $(-\infty, 1)$ (۴) $(1, +\infty)$

۶۴- دامنه‌ی تعریف تابع کسری $g(x) = \frac{\sqrt[3]{x-2}}{x^2 - 5x + 6}$ عبارتست از:

- (۱) $R - \{2, 3\}$ (۲) $x \geq 2$ (۳) $R - \{-2, -3\}$ (۴) $x > 3$

۶۵- دامنه‌ی تعریف تابع $f(x) = \sqrt{\frac{-1}{x-3}} + \sqrt{\frac{2-x}{3}}$ عبارتست از:

- (۱) $\emptyset$ (۲) $3 \leq x$ (۳) $2 \leq x \leq 3$ (۴) $x > 3$

۶۶- دامنه‌ی تعریف تابع $y = x^{-3} + 2$ کدام است؟

- (۱) $R - \{0\}$ (۲) R (۳) $R - \{2\}$ (۴) $R - \{-3\}$

۶۷- دامنه‌ی تابع $y = \sqrt{\frac{-5}{x-3}}$ کدام است؟

- (۱) $x > 3$ (۲) $x < 3$ (۳) $x < 0$ (۴) $x > 0$

۶۸- کدامیک از اعداد زیر متعلق به دامنه‌ی تعریف تابع $y = \sqrt{\frac{2x}{1-x}}$ می‌باشد؟

- (۱) -۱   (۲) ۱   (۳) $\frac{1}{2}$ (۴) $-\frac{1}{2}$

۶۹- دامنه‌ی تابع $f(x) = \frac{x-2}{(x+2)(x-3)}$ عبارتست از:

- (۱) $R - \{2, -2, 3\}$ (۲) $R - \{2, -2, -3\}$ (۳) $R - \{-2, 3\}$ (۴) $R - \{2, -3\}$

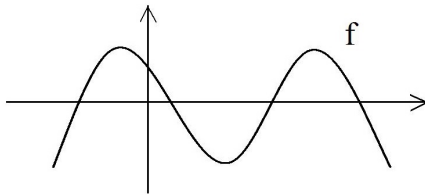
۷۰- دامنه‌ی تعریف تابع $f(x) = \frac{\sqrt[3]{x-2}}{\sqrt{-2x+5}}$ عبارت است از:

- (۱) $2 < x < \frac{5}{2}$ (۲) $x > \frac{5}{2}$ (۳) $x < \frac{5}{2}$ (۴) $2 \leq x < \frac{5}{2}$

۷۱- تمام دامنه‌ی تعریف $f(x) = \frac{\sqrt{4x-x^3}}{|x|-x}$ کدام است؟

- (۱) $\{0\} - [-2, 2]$ (۲) $(-\infty, -2]$ (۳) $[-2, 0)$ (۴) $\{-2\} \cup (0, -2]$

۷۲- نمودار تابع $y = f(x)$ به صورت مقابل است. معادلات $f(|x|) = 0$ و $|f(x)| = 0$ به ترتیب چند ریشه دارد؟

- (۱) ۳ و ۴
(۲) ۴ و ۳
(۳) ۶ و ۴
(۴) ۲ و ۳

۷۳- فرض کنیم $f = \{(1, 2), (-1, -1), (5, 3)\}$, $g = \{(2, 2), (3, 5), (-1, -1)\}$ چند تا از تابع‌های $f \cup g$, $f \cap g$, $f \cdot g$ یک‌به‌یک می‌باشند؟

- (۱) ۱   (۲) ۲   (۳) ۳   (۴) صفر

۷۴- اگر $f(x+1) = \frac{2x}{\sqrt{x-1}}$ دامنه تعریف تابع $y = f(x-1)$ کدام است؟

- (۱) $(2 + \infty)$ (۲) $(1 + \infty)$ (۳) $(3 + \infty)$ (۴) $(4 + \infty)$

۷۵- فرض کنیم $f(x) = ax^2 + bx + c$ ، حاصل $f(3) - 3f(2) + 3f(1)$ کدام است؟
 (۱) $f(0)$ (۲) $-f(0)$ (۳) $-f(4)$ (۴) $f(4)$

۷۶- دامنه‌ی تابع $y = \sqrt{x + \sqrt{-x}}$ کدام است؟
 (۱) $(-\infty, 0]$ (۲) $[-1, 0]$ (۳) $R - (-1, 0)$ (۴) $\{0\}$

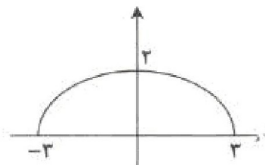
۷۷- اگر داشته باشیم $f(x) = x^2 - 6x$ حاصل $f(x + \frac{1}{x})$ با کدام برابر است؟
 (۱) $f(x - \frac{1}{x})$ (۲) $f(x - \frac{1}{x}) + 4$
 (۳) $f(x - \frac{1}{x}) - \frac{12}{x} + 4$ (۴) $f(x - \frac{1}{x}) + \frac{12}{x} + 4$

۷۸- تابع $f = \{(x, y) \mid y = \frac{x+6}{x}, x, y \in N\}$ چند عضو دارد؟
 (۱) ۴ (۲) ۳ (۳) ۲ (۴) نامحدود

۷۹- اگر $f = \{(1, a+b), (2, b+c), (3, c+a)\}$ تابع همانی باشد، حاصل $a+b+c$ کدام است؟
 (۱) ۳ (۲) ۱ (۳) -۱ (۴) -۲

۸۰- نمودار تابع $y = \left| \frac{1}{2}x \right| - 2$ را، ۴ واحد به طرف X های منفی و یک واحد به طرف Y های مثبت انتقال می‌دهیم.

نمودار جدید و نمودار اولیه با کدام طول متقاطع‌اند؟
 (۱) $-\frac{3}{5}$ (۲) -۳ (۳) $-\frac{2}{5}$ (۴) -۲

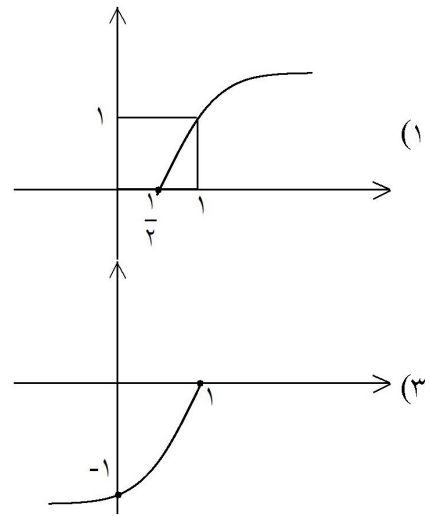
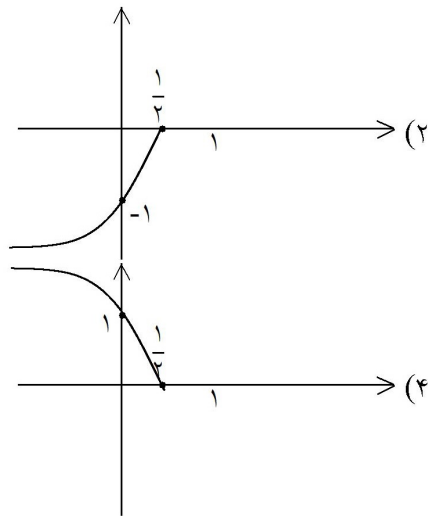
۸۱- کدام ضابطه برای نمودار مناسب است؟
 (۱) $y = 2 - \sqrt{9-x^2}$ (۲) $y = 2\sqrt{9-x^2}$
 (۳) $y = \frac{2}{3}\sqrt{9-x^2}$ (۴) $y = 2 - \frac{x^2}{9}$

۸۲- دامنه‌ی تعریف تابع $f(x) = \frac{\sqrt{4x-x^3}}{\sqrt{|x|-x}}$ کدام است؟
 (۱) $\{0\} - [-2, 2]$ (۲) $(-\infty, -2]$ (۳) $(-2, 0)$ (۴) $(0, 2]$

۸۳- اگر $f(x) = \begin{cases} x \cdot \cos x & x > 1 \\ \frac{2x+1}{3-2x} & x = 1 \\ 4\sin x - \tan \frac{3x}{4} & x < 1 \end{cases}$ مقدار $f(f(f(\frac{\pi}{3})))$ کدام است؟

- (۱) ۳ (۲) $\frac{\pi}{6}$ (۳) $\frac{\pi\sqrt{3}}{12}$ (۴) تعریف نشده

۸۴- نمودار تابع $y = -\sqrt{1-2x}$ کدام است؟

الف) $f = \{(1, 5) \text{ و } (2, 5) \text{ و } (3, 5)\}$

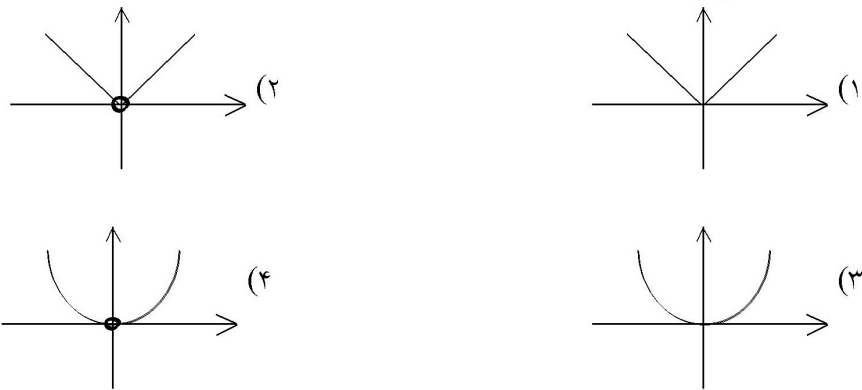
ب) $g = \{(1, 3) \text{ و } (4, \frac{1}{4}) \text{ و } (-6, -6) \text{ و } (1, 3)\}$

ج) $h = \{(\sqrt{5}-1, 0) \text{ و } (\frac{1}{3}, \frac{1}{3}) \text{ و } (3, 9) \text{ و } (\frac{4}{\sqrt{5}+1}, 7)\}$

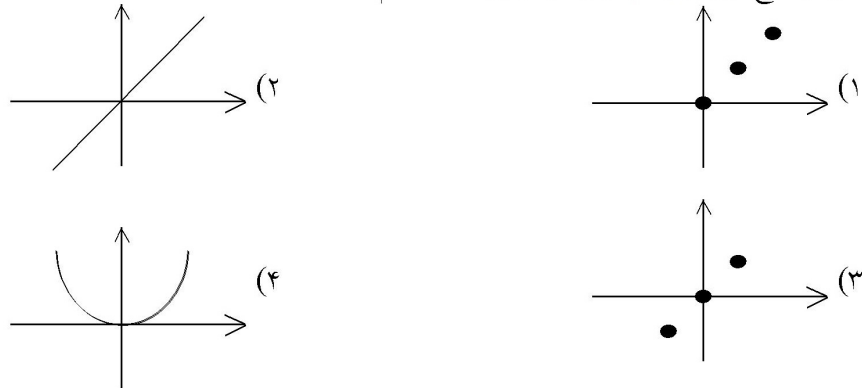
- (۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) صفر

۸۵- چند تا از مجموعه‌های زیر تابع می‌باشند؟

۸۶- نمودار تابع $y = \frac{|x|^2}{|x|}$ کدام است؟

۸۷- نمودار تابع $f = \{(0,0), (1,1), (2,2)\}$ کدام است؟

۸۸- اگر $f(x) = \frac{x^2 - 1}{|x - 1|}$ باشد، به ازای کدام مقدار k معادله $f(x) = k$ دقیقاً یک ریشه دارد؟

- (۱) -۲   (۲) ۳   (۳) -۳   (۴) ۱

۸۹- اگر $f(x) = \begin{cases} x - a & , x \geq -2 \\ 2ax - 3 & , x \leq -2 \end{cases}$ ضابطه‌ی یک تابع باشد، مقدار $f(-3)$ کدام است؟

- (۱) $-\frac{1}{3}$ (۲) $-\frac{1}{3}$ (۳) ۱   (۴) -۱

۹۰- دامنه‌ی تعریف تابع $y = \sqrt{\frac{3 + |x|}{3 - |x - 1|}}$ کدام است؟

- (۱) (-۴, ۱)   (۲) (-۴, ۲)   (۳) (۱, ۴)   (۴) (-۲, ۴)

۹۱- رابطه‌ی $R = \{(x, y) \mid x, y \in Z, |x| + |y| = 2\}$ ، چند عضو زوج مرتب دارد؟

- (۱) ۴   (۲) ۶   (۳) ۷   (۴) ۸

۹۲- اگر $f(x) = \sqrt{x + 2|x|}$ ، مقدار $f(f(-144))$ کدام است؟

- (۱) تعریف نشده (۲) ۶ (۳) ۸ (۴) ۱۲

۹۳- دو تابع f و g به صورت مجموعه‌ی زوج‌های مرتب بیان شده‌اند. در حالت کلی کدام رابطه ممکن است تابع نباشد؟

- (۱) $f \cup g$ (۲) $f \cap g$ (۳) $f - g$ (۴) $f \circ g$

۹۴- رابطه‌ی $\{(3, m^2), (2, 1), (-2, m), (3, m+2), (m, 4)\}$ به ازای کدام مقدار m یک تابع است؟

- (۱) -۲ (۲) -۱ (۳) ۲ (۴) هیچ مقدار m

۹۵- به ازای کدام مقدار b ، رابطه‌ی $f = \{(1, 3), (2, 4), (1, b^2 - 1), (b, 6), (3, 1)\}$ تابع است؟

- (۱) ± 2 (۲) فقط ۲ (۳) فقط -۲ (۴) هیچ مقدار b

۹۶- دامنه‌ی تابع $f(x) = \sqrt{3 - \sqrt{x-1}}$ کدام است؟

- (۱) $[1, +\infty)$ (۲) $(-\infty, 10]$ (۳) $[10, +\infty)$ (۴) $[1, 10]$

۹۷- به ازای کدام مقادیر m معادله‌ی درجه‌ی دوم $x^2 - mx + m = 0$ فاقد ریشه‌ی حقیقی است؟

- (۱) $m < 4$ (۲) $m < 0$ (۳) $0 < m < 4$ (۴) $\emptyset$

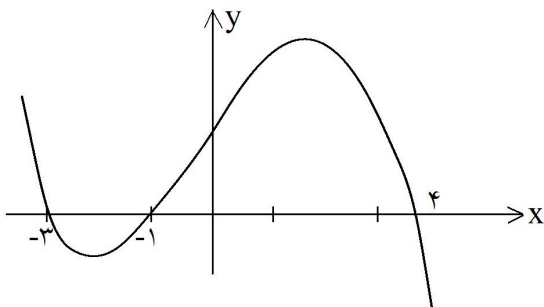
۹۸- ریشه‌های کدام معادله، از معکوس ریشه‌های معادله‌ی درجه‌ی دوم $2x^2 - 3x - 1 = 0$ ، یک واحد کم‌تر است؟

- (۱) $x^2 - 3x + 1 = 0$ (۲) $x^2 + 3x + 1 = 0$ (۳) $x^2 - 5x + 2 = 0$ (۴) $x^2 + 5x + 2 = 0$

۹۹- شکل روبه‌رو، نمودار تابع $y = f(x-2)$ است: دامنه‌ی

تابع با ضابطه‌ی $\sqrt{x}f(x)$ ، کدام است؟

- (۱) $[-1, 1] \cup [0, 6]$
 (۲) $[-3, 1] \cup [0, 2]$
 (۳) $[-5, -3] \cup [-1, 2]$
 (۴) $[-5, -3] \cup [0, 2]$

۶.۵ کلید تست‌های فصل پنجم

۴	۳	۲	۱	- ۷۳	۴	۳	۲	۱	- ۳۷	۴	۳	۲	۱	- ۱
☐	☐	☒	☐		☐	☐	☒	☐		☐	☐	☐	☒	
☐	☒	☐	☐	- ۷۴	☐	☐	☒	☐	- ۳۸	☐	☒	☐	☐	- ۲
☐	☐	☐	☒	- ۷۵	☐	☒	☐	☐	- ۳۹	☐	☐	☒	☐	- ۳
☐	☐	☒	☐	- ۷۶	☐	☒	☐	☐	- ۴۰	☒	☐	☐	☐	- ۴
☐	☒	☐	☐	- ۷۷	☒	☐	☐	☐	- ۴۱	☐	☐	☐	☒	- ۵
☐	☐	☐	☒	- ۷۸	☐	☒	☐	☐	- ۴۲	☒	☐	☐	☐	- ۶
☐	☐	☐	☒	- ۷۹	☐	☒	☐	☐	- ۴۳	☐	☐	☐	☒	- ۷
☐	☐	☒	☐	- ۸۰	☐	☐	☒	☐	- ۴۴	☒	☐	☐	☐	- ۸
☐	☒	☐	☐	- ۸۱	☐	☒	☐	☐	- ۴۵	☐	☐	☐	☒	- ۹
☐	☐	☒	☐	- ۸۲	☐	☒	☐	☐	- ۴۶	☐	☒	☐	☐	- ۱۰
☐	☐	☐	☒	- ۸۳	☐	☒	☐	☐	- ۴۷	☒	☐	☐	☐	- ۱۱
☐	☐	☒	☐	- ۸۴	☐	☐	☐	☒	- ۴۸	☒	☐	☐	☐	- ۱۲
☐	☐	☒	☐	- ۸۵	☐	☒	☐	☐	- ۴۹	☒	☐	☐	☐	- ۱۳
☐	☐	☒	☐	- ۸۶	☐	☒	☐	☐	- ۵۰	☐	☐	☐	☒	- ۱۴
☐	☐	☐	☒	- ۸۷	☐	☒	☐	☐	- ۵۱	☐	☒	☐	☐	- ۱۵
☒	☐	☐	☐	- ۸۸	☐	☒	☐	☐	- ۵۲	☒	☐	☐	☐	- ۱۶
☒	☐	☐	☐	- ۸۹	☐	☐	☐	☒	- ۵۳	☐	☐	☒	☐	- ۱۷
☒	☐	☐	☐	- ۹۰	☒	☐	☐	☐	- ۵۴	☐	☐	☐	☒	- ۱۸
☒	☐	☐	☐	- ۹۱	☐	☐	☒	☐	- ۵۵	☐	☒	☐	☐	- ۱۹
☐	☐	☒	☐	- ۹۲	☒	☐	☐	☐	- ۵۶	☐	☐	☐	☒	- ۲۰
☐	☐	☐	☒	- ۹۳	☐	☒	☐	☐	- ۵۷	☐	☐	☐	☒	- ۲۱
☐	☐	☒	☐	- ۹۴	☐	☐	☒	☐	- ۵۸	☐	☐	☐	☒	- ۲۲
☐	☒	☐	☐	- ۹۵	☐	☐	☒	☐	- ۵۹	☒	☐	☐	☐	- ۲۳
☒	☐	☐	☐	- ۹۶	☐	☐	☐	☒	- ۶۰	☐	☐	☒	☐	- ۲۴
☐	☒	☐	☐	- ۹۷	☐	☒	☐	☐	- ۶۱	☐	☐	☐	☒	- ۲۵
☒	☐	☐	☐	- ۹۸	☐	☐	☒	☐	- ۶۲	☐	☒	☐	☐	- ۲۶
☒	☐	☐	☐	- ۹۹	☐	☐	☒	☐	- ۶۳	☐	☐	☐	☒	- ۲۷
					☐	☐	☐	☒	- ۶۴	☒	☐	☐	☐	- ۲۸
					☐	☐	☒	☐	- ۶۵	☐	☐	☐	☒	- ۲۹
					☐	☐	☐	☒	- ۶۶	☐	☐	☐	☒	- ۳۰
					☐	☐	☒	☐	- ۶۷	☐	☒	☐	☐	- ۳۱
					☐	☒	☐	☐	- ۶۸	☐	☐	☐	☒	- ۳۲
					☐	☒	☐	☐	- ۶۹	☐	☐	☐	☒	- ۳۳
					☐	☒	☐	☐	- ۷۰	☐	☒	☐	☐	- ۳۴
					☐	☐	☒	☐	- ۷۱	☒	☐	☐	☐	- ۳۵
					☐	☒	☐	☐	- ۷۲	☐	☐	☐	☒	- ۳۶